

Očkování proti COVID-19 u pacientů s IBD

V posledních dnech se objevují v našich ambulancích četné dotazy pacientů s IBD ohledně očkování proti viru SARS-CoV-2.

Co nyní o očkování víme?

Vakcíny proti COVID-19 jsou léčiva, která brání vzniku onemocnění způsobeného novým koronavirem SARS-CoV-2 tím, že vyvolávají imunitní odpověď proti tomuto viru. Tato imunitní odpověď je zajišťována jak protilátkami, tak bílými krvinkami (lymfocyty). Vakcíny účinkují tak, že připraví imunitní systém dané osoby tak, aby dokázal velmi rychle rozpoznat virus a spustit obranné mechanismy, aby vůbec nedošlo ke vzniku nemoci.

V EU doposud nebyla schválena žádná vakcína k prevenci žádné koronavirové infekce postihující člověka, včetně těch, které způsobují běžné nachlazení nebo závažnější stavy. Vakcíny proti COVID-19 jsou však v těchto dnech schvalovány ve zrychleném režimu, a koncem prosince 2020 by již měly být připraveny k použití.

Kdy začne očkování IBD pacientů?

To zatím nevíme, předpokládáme zahájení v průběhu prvního čtvrtletí roku 2021. Ve vládní Strategii pro očkování proti nemoci COVID-19 ze dne 6.12.2020 nejsou Crohnova nemoc ani ulcerózní kolitida vyjmenovány jako prioritní diagnózy, ovšem v první linii chce stát očkovat mj. „pacienty s léčbou nebo stavy ovlivňující cíleně imunitní systém (imunosuprese)“, což se řady IBD pacientů může týkat.

Dostanou se k očkování všichni?

Máme informace pouze z médií, ale dle nich nejspíše ano. ČR by měla mít objednané vakcíny pro všechny své obyvatele.

Pro koho bude očkování vhodné?

Vakcíny jsou určeny pro dospělé osoby. Souběžná léčba IBD (biologická léčiva, kortikoidy, imunosupresiva) by dle dostupných informací neměla být kontraindikací očkování.

Je očkování vhodné i po prodělané nemoci COVID-19?

Ano, dle všech dostupných údajů je vakcinace vhodná.

Kolik bude očkování stát?

Očkování proti COVID-19 bude nepovinné a zdarma.

Nebude mít očkování negativní vliv na průběh IBD?

Dle dostupných údajů půjde o velmi bezpečné očkování, které nedokáže nežádoucím způsobem ovlivnit průběh střevního zánětu. Všechny v Evropě dostupné vakcíny jsou navíc neživé, tj. jsou vhodné i pro pacienty léčené biologickou a imunosupresivní léčbou.

Jak dlouho bude očkování účinné?

To opět nevíme, protože se jedná o zcela nový virus, a nemáme dostatek poznatků o tom, jak dlouho po očkování se imunita navozená vakcínou zachová, nebo zda bude potřeba pravidelného přeočkování. Navíc viry obvykle mutují (mění se jejich genetický materiál); u různých virů toto probíhá různě rychle, přičemž mutace nemusejí nezbytně ovlivnit to, jak

bude vakcína proti viru účinkovat. Některé vakcíny proti virovým onemocněním si zachovávají účinnost po mnoho let poté, kdy byly vyvinuty, a poskytují dlouhodobou ochranu. Tak je tomu např. u vakcíny proti spalničkám nebo příušnicím. Na druhou stranu u takových nemocí, jako je chřipka, se kmeny virů mění tak často a v takovém rozsahu, že složení vakcíny se musí upravovat každoročně, aby bylo účinné.

Jaké vakcíny budou v ČR k dispozici?

Opět – informace čerpáme z médií, oficiální informaci od SÚKL či jiných autorit jsme zatím nedostali. Ministr zdravotnictví opakovaně v médiích sdělil, že pacient nebude mít možnost volby vakcíny. Zda tuto volbu bude mít zdravotnické zařízení, to zatím bohužel nevíme.

Tabulka uvádí přehled kandidátních vakcín, které vláda ČR pro své obyvatele objednala.

Výrobce	Typ vakcíny	Potřebný počet dávek, skladování
Pfizer	Genová, mRNA, obalená lipidovými nanočásticemi	2 dávky (0-21 dní) -70 °C
AstraZeneca (tzv. oxfordská)	Rekombinantní, vektorová (šimpanzí adenovirus)	2 dávky (0- 28 dní) 2-8 °C
Johnson&Johnson	Vektorová (lidský adenovirus)	1 dávka
Moderna	Genová, mRNA, obalená lipidovými nanočásticemi	2 dávky (0-28 dní)
Novavax	Rekombinantní adjuvovaná	2 dávky (0-21 dní)
CureVac	Genová, mRNA, obalená lipidovými nanočásticemi	2 dávky (0-28 dní)

Kdo mne naočkuje?

Praktický lékař, specializované očkovací centrum. Velká centra pro léčbu IBD mohou organizovat vakcinaci svých IBD pacientů přímo na svých pracovištích.

18.12.2020

Dr.Malíčková

Klinický imunolog IBD centra ISCARE a.s. Praha